

**HEGYVIDÉKI
ÖNKORMÁNYZAT**

KÖZMŰVELŐDÉSI KONCEPCIÓ

2015.

Tartalom

1. BEVEZETŐ	3
2. A KONCEPCIÓ CÉLJA, FELADATA	4
3. HELYZETELEMZÉS	6
3.1. A KERÜLET TÖRTÉNETE	6
3.2. TÁRSADALMI, KULTURÁLIS JELLEMZŐK	7
4. A KERÜLET KÖZMŰVELŐDÉSE	10
4.1. A KÖZMŰVELŐDÉS SZÍNTEREI	10
4.1.1. MOM KULTURÁLIS KÖZPONT NONPROFIT KFT.	10
4.1.2. BARABÁS VILLA	12
4.1.3. VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ – JÓKAI KLUB – LÍVIA-VILLA	13
4.1.3.1. VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ	13
4.1.3.2. JÓKAI KLUB	13
4.1.3.3. LÍVIA-VILLA	14
4.1.4. HEGYVIDÉKI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY ÉS GALÉRIA	14
4.1.4.1. HEGYVIDÉKI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY	14
4.1.4.2. HEGYVIDÉK GALÉRIA	15
4.1.5. HEGYVIDÉKI KULTURÁLIS SZALON	15
4.2. KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK STATISZTIKAI ADATAINAK ÉRTÉKELÉSE	16
4.3. A KÖZMŰVELŐDÉSBN KÖZREMŰKÖDŐK TEVÉKENYSÉGE	19
4.3.1. KÖZGYŰJTEMÉNYEK	19
4.3.2. OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK	20
4.3.3. MŰVÉSZETI SZERVEZETEK	20
4.3.4. EGYHÁZAK	21
4.3.5. NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZATOK	21
4.3.6. MÉDIA	22
5. A KÖZMŰVELŐDÉS HELYZETE ÉS SZEREPE A KERÜLETBEN	22
6. A KÖZMŰVELŐDÉS TERÜLETÉNEK FEJLESZTÉSI CÉLKITŰZÉSEI	27
6.1. A KÖZMŰVELŐDÉSI KONCEPCIÓ ALAPELVEI	27
6.2. A KERÜLET HOSSZÚ TÁVÚ KÖZMŰVELŐDÉSI JÖVŐKÉPE	28
7. A FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ CÉLOK	30
7.1. ÖNKORMÁNYZATI FEJLESZTŐ FELADATOK	31
7.2. KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYI, SZERVEZETI FEJLESZTŐ FELADATOK	32
Melléklet: Feladatterv	33

1. BEVEZETŐ

Budapest XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat 1999-ben, közművelődési feladatait meghatározó rendeletének elfogadása előtt kidolgozta középtávú kulturális koncepcióját. Ez a koncepció egy átfogó középtávú fejlesztési terv igényével készült azért, hogy a terület jogi szabályozása érdekében születő rendelet megalapozott legyen. A koncepció helyzetértékelésből kiindulva elemezte a kerület kulturális adottságait, s a helyi sajátosságra is tekintettel határozta meg a célkitűzéseket, cselekvési programot nyújtva a kulturális terület irányítóinak, a feladatot ellátó szervezeteknek, s az együttműködő partnereknek.

Az eltelt időszakban a közművelődés feltételeiben és tartalmi tevékenységében bekövetkezett változások indokolják egy új közművelődési koncepció elkészítését, a terület résztvevőivel való együttműködés során létrejövő új komplex fejlesztési dokumentum összeállítását.

Minden tervező folyamatban, a jövőképet, s a hozzá vezető utat kell meghatározni, majd a feladatok kijelölése következik, meghatározásra kerülnek a megvalósítást biztosító eszközök, közreműködők, intézkedés történik a folyamatos fejlesztés érdekében – a PDCA logikának megfelelően – az ellenőrzésről, az értékelésről és a beavatkozásról.

A kulturális tervezés folyamatában a lakosság, a településpolitikai döntéshozók, az intézmények és civil szervezetek bevonásával, a kerület társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetének elemzésére alapozva kell elkészülnie a közművelődési-, közösségi terület jövőjével kapcsolatos alapvető döntések és akciók rendszerének.

A **kultúra** a legszélesebb jelentésében az ember alkotta világ, magába foglalja a tárgyi környezetet, az emberi kapcsolatokat szabályozó normákat, az egyének magatartását meghatározó társadalmi mintákat, a gondolkodás és a beszéd szimbólumait, az ezekből származó és az egyének tájékozódását szolgáló jelképrendszereket, a nyelvet, a művészetet, a tudományt. A kulturális antropológia meghatározása szerint a kultúra egy adott társadalom mindazon ismereteinek összessége, amelyek az emberi közösség összetartozását és fennmaradását biztosítják, Jankovics Marcell megfogalmazásában a kultúra mindennek az alapja.

A kultúrában jelentős szerepe van az elért eredményeket tartósító, az egyes nemzedékek kapcsolatát gazdagító, a történelmi folyamatosságot biztosító és megújító, az identitástudatot erősítő hagyománynak.

Az utóbbi évtizedekben a kultúra fogalmak csoportosítása során több felfogás érvényesül, ezek filozófiai, antropológiai, illetve közgazdasági megközelítésűek. Míg az anyagi javakat és szolgáltatásokat elsősorban a gazdasági szféra körébe soroljuk, azokat a tevékenységeket, amelyek a tudásra, az ismeretekre, valamint az alkotóképességekre vonatkoznak, azokat a kulturális szféra körébe soroljuk.

A **köz-kultúra** fogalmát az UNESCO 1993. évi kultúra meghatározásából levezetve a köz-kultúra a kulturális értékek létrehozásával, megőrzésével, terjesztésével kapcsolatos közösségi tevékenységek és javak összessége, melyeket közvetítő rendszereken keresztül mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni. A köz-kultúra jelenti tehát a közművelődési alapellátás mellett a művészeti értékek megőrzését és közismertté tételét, a nyilvános könyvtári ellátást, a muzeális értékek hozzáféréseinek a biztosítását.

A közművelődés a kulturális szféra azon ágazata és intézményrendszere, amely az aktív közösségi művelődést és a kulturális javak, szolgáltatások közvetítését végzi. A közkultúra fejlesztése elősegíti a különböző társadalmi csoportok életesélyeinek a javítását, növeli a versenyképességet, ezért közérdek. Ezt a közérdeket veszi figyelembe a kulturális alapellátás jogi szabályozása és prioritásainak meghatározása.

Magyarország Alaptörvénye garantálja az állampolgárok művelődéshez való jogát. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény határozza meg az alapjog biztosításában a helyi önkormányzatok feladatát. A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény biztosítja a közművelődés intézmény- és tevékenységrendszerének védelmét.

A kulturális szaktörvény hatalmazza fel a helyi önkormányzatokat arra, hogy a közművelődési célok megvalósítása érdekében a helyi lehetőségekre építve határozzák meg feladataikat (77. §). A közművelődési és közösségi élet fejlesztésében, színtereinek és alkalmainak biztosításában, működtetésében az önkormányzatoknak meghatározó szerepük van.

2. A KONCEPCIÓ CÉLJA, FELADATA

A közművelődési koncepció feladata a kerület lakossága és közösségei érdekeinek megfelelően meghatározni azokat a célokat, amelyek a közművelődés állapotára vonatkoznak, illetve amelyek folyamat jellegűek, s akció célként jelennek meg.

A közösségi művelődés a helyi társadalomban zajló, rendszerint intézményhez, szervezethez kapcsolódó közművelődési folyamatok összessége. Magába foglalja az állampolgárok öntevékenységre alapozó képzési, alkotó művelődési, ismeretszerző tevékenységeket. A lokalitás mellett meghatározó eleme az egyének aktív hozzájárulása és részvétele a művelődési folyamatok tervezésében, célrendszerének megfogalmazásában, valamint a megvalósításban.

Mindezeket figyelembe véve, a közművelődési koncepció, stratégiai szemlélettel tekinti át a különböző prioritásokat, célokat és elvárásokat, a beavatkozási területeket és módszereket, meghatározza a feladatokat.

Az önkormányzat stratégiája hosszú távú átfogó célként **magas színvonalú kulturális intézményrendszert**, prioritásként **művelt kerületet** határoz meg.

Mindezeket figyelembe véve kell elkészülnie a közművelődési koncepciónak, meghatároznia azt a célrendszert, amely az intézményrendszer és a tevékenységszerkezet kialakításával **magas színvonalú kulturális minősítést** érhet el. Meg kell határozni és értékelni kell, hogy milyen lefedettséget jelent a működő tevékenységszerkezet a kultúraterületek tekintetében.

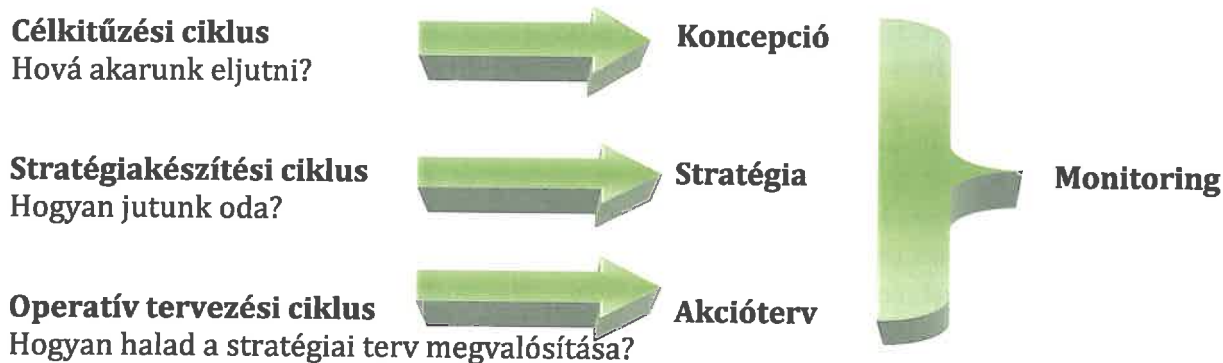
Fel kell mérni, hogy a meglévő intézményhálózat mennyire felel meg a közművelődési feladatok ellátásának, s illeszkedik-e az elvárásokhoz.

A művelt kerület célkitűzésnek megfelelően el kell érni, hogy a fejlődés motorjává a kulturális értékek és az azokat hordozó emberek, közösségek váljanak. Biztosítani kell mindenki hozzáférését a kulturális értékekhez, mindenki lehessen alkotó résztvevő.

A kulturális közművelődési terület fejlesztésének tervezési folyamatában is szükséges azokat az általános tervezési elveket követni, amely folyamat fázisai során különböző kérdésekre keressük a választ, és e kérdésekhez rendeljük a vizsgálatokat, fejlesztési feladatokat.

A tervezés folyamata:

A közművelődési koncepció a stratégia átfogó, magas szintű megalapozása, amelyben a kerület a közművelődést egy olyan ön- és társadalomfejlesztő tevékenységrendszernek tekinti, amelyben a művelődésszervezés, a felnőttoktatás, a kultúraközvetítés végső célja és tartalma a kerület helyi társadalma életminőségének a javítása és a humán erőforrás fejlesztése.

Feladata olyan célrendszer kialakítása, amely hosszú távra irányt mutat a fejlesztéssel kapcsolatos döntések meghozatalához. Bemutatja azokat a tájékozási pontokat, amelyek az állandóan változó környezethez való igazodás során a célok megvalósításához vezetnek. A koncepció megfogalmazását követően a már kitűzött misszióhoz vagy célhoz vezető alternatív utak meghatározását és értékelését, valamint a követendő alternatíva kiválasztását, részletes kidolgozását a stratégia határozza meg.

3. HELYZETELEMZÉS

A közművelődési koncepcióhoz alapvető információkat nyújt, kerület lakosságának, demográfiai helyzetének, területi megoszlásának, életmódjának, iskolázottságának, foglalkoztatási struktúrájának elemzése. A korábban rendezvényeken gyűjtött vélemények értékelése utalhat a közművelődés területén a lakossági elvárásokra. Az elemző, értékelő folyamat során feltárt jellemző trendekre a kulturális szolgáltatások biztosítása és megszervezése során figyelemmel kell lenni.

A kerület kulturális életének elemzésekor mindazokat a szervezeteket és intézményeket fel lehet térképezni, akik a közművelődés alakításában, fejlesztésében aktív szerepet vállalnak az önkormányzat és intézményei mellett, illetve akikre a további időszakban is számítani lehet együttműködő partnerként.

A helyzetelemzés és a fejlesztő elképzelések alapján kitűzött stratégiai elképzelések feladattervbe való foglalása, az intézkedések meghatározása és az eredményesség megállapítása, hozzájárul a megfogalmazott célok megvalósulásához.

3.1. A KERÜLET TÖRTÉNETE

A kerület története elválaszthatatlan Buda a királyi székhely területétől, mely már az őskorban is lakott volt, amit számos régészeti emlék bizonyít, többek között a Denevér-völgyben feltárt kovakőbánya, melynek tárgyi leletei a híres vértesszőlősi lelettel egykorúak. A honfoglalásig számos nép megfordult ezen a vidéken, és mindegyik otthonra is lelt itt. Kr. e. 700 körül szkíták, majd kelták telepedtek meg a mai Hegyvidéken, később a rómaiak vették birtokba. Az általuk épített villák és egyéb épületek, temetők nyomait kerületszerte fellelték a régészek.

A középkor folyamán a Hegyvidék erdővel borított vidék maradt, szorosan kötődött a királyi várhoz. A növekvő Buda városának a vízellátását is a Hegyvidék segítségével oldották meg, a Sváb-hegy oldalában felszínre bukkanó – ma Városkútként ismert – forrás vizét vezették el fa és agyagcsöveken keresztül a Várba, a mai Szentháromság térre. A török kiűzését követően a budai gazdák újra birtokba vehették a Hegyvidéket, ahol kiterjedt szőlőültetvényeket létesítettek. Korabeli térképek tanúsítják, hogy a Gellért-hegytől egészen Óbudáig szőlők borították a Budai-hegyeket. A szőlőgazdálkodást a XIX. század nyolcvanas éveiben a filoxérajárvány elpusztította, a korábban már híres vendéglők azonban megmaradtak, mert egyre élénkülő kiránduló élet kezdődött. A főváros lakossága szívesen kereste fel Zugligetet, a Normafát.

A napjainkban is híres, közkedvelt kirándulóhelyek már a XIX. században is gyakran látogatottak voltak. Ilyen volt a Sváb-hegy, melynek szépsége Jókai Mórt is megragadta, és 1853-ban saját földet vásárolt a mai Költő utcában, ahová villát épített. Kedvelt volt a János-hegy is, melynek a csúcsára – a Budai-hegyek legmagasabb pontja – 1910-ben építették fel azt a kőből készült kilátótornyot, mely a mai napig áll, és amelyet az Önkormányzat 2005-ben teljes mértékben felújítva adott át a természetjáróknak.

A Hegyvidék betelepülésével együtt folyamatosan épült ki a szükséges infrastruktúra is. 1840 után megkezdődött a terület nyaralóhelyé válása.

A mai közigazgatási terület 1940-re alakult ki, amikor Budapestet 14 kerületre osztották.

A Sváb-hegy és környékének az egyik legnagyobb előrelépést és a fővárosi életbe való bekapcsolódásnak a lehetőségét nyújtotta az 1874-ben meginduló fogaskerekű vasút. A

„fogas” kezdetben a Városmajorból a Sváb-hegyig járt, és csak később 1890-ben hosszabbították meg a pályáját a Széchenyi-hegyig.

A XII. kerület a fogaskerekűn kívül más közlekedési eszközeiről is nevezetes, sokan keresik fel a Libegőt és a Gyermekvasutat is.

Jókai mellett több művész is lakóhelyéül választotta a Hegyvidéket, pl. Glatz Oszkár és Barabás Miklós is, akinek klasszicista villáját felújították, és ma kulturális központként működik.

A kerület kedvező természeti, táji adottságai, később kialakuló közlekedési lehetőségei miatt, üdülőhelyből közkedvelt lakóhellyé vált, amely védi természeti értékeit, ápolja kulturális emlékeit, megőrzi intézményeit, épületeit.

A Hegyvidéki Önkormányzat az elmúlt időszakban jelentős nagyberuházásokat kezdeményezett kulturális területen (János-hegyi Erzsébet kilátó, a Barabás-villa, MOM Kulturális Központ felújítása).

3.2. TÁRSADALMI, KULTURÁLIS JELLEMZŐK

A XII. kerület a főváros területének 5,1%-án helyezkedik el, és itt él a budapesti népesség mintegy 3%-a. A népességszám alakulására vonatkozóan a Helyi Esélyegyenlőségi Programban készült elemzés. A statisztikai adatok azt mutatják, a lakosság száma csökkenő tendenciájú, korstruktúrájában az országos tendenciának megfelelően előregedési folyamat figyelhető meg.

A kerület a kulturális közszolgáltatások keretében közművelődési intézményeket tart fenn. A kerületben a **közoktatási intézmények** nemcsak a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában működnek, hanem egyházi és alapítványi működésre is van példa. Az alapfokú és a középfokú oktatás mellett a művészeti nevelés intézményei is megtalálhatóak, s otthonra talált a kerületben több felsőoktatási intézet. Az önkormányzat folyamatosan figyel az intézmények épületeinek infrastrukturális fejlesztésére és a bennük folyó kulturális tevékenység magas színvonalára.

A kulturális, közművelődési feladatokat a **MOM Kulturális Központ Nonprofit Kft.**, a **Virányosi Közösségi Ház** és telephelyei, valamint a **Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Galéria látja el.**

Az önkormányzat gondoskodik a helytörténeti kutatásról és gyűjtésről, s a kerület történetének széleskörű ismertetéséről.

Jelentős eredményekkel találkozunk a képzőművészet területén, több helyszínen is bemutatkozási lehetőség adatik a helyi képzőművészeknek. Tárlatokkal a közművelődési intézmények, a Polgármesteri Hivatal és több művészeti galéria is várja az érdeklődőket.

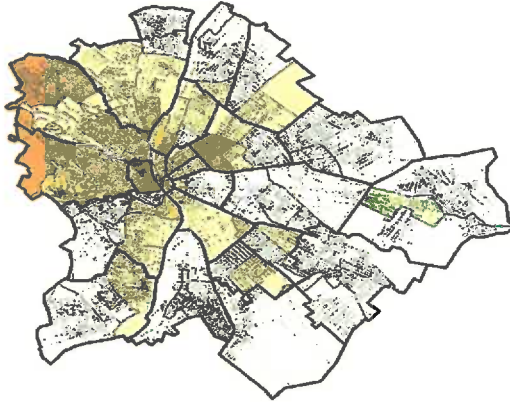
A kerület lakóinak iskolai végzettségi mutatói közismerten magasak. Ez a magas iskolázottsági szint azt is eredményezi, hogy a keresők többsége vezető értelmiségi, továbbá szellemi foglalkozású és csekélyebb arányú a fizikai foglalkozásúak aránya.

Ha a *budapesti kulturális mutatókat* áttekintjük, akkor láthatjuk, hogy ezek is jól jellemzik a kerület lakosainak szellemi igényeit.

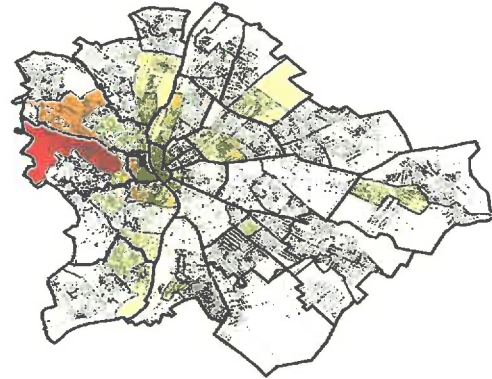
A főváros áttekintő vizsgálata (2001) a kulturális igényekről, valamint arról szól, hogy a lakosság milyen intenzitással jár kulturális intézményekbe. E vizsgálat alapján a kulturális intézményekbe, eseményekre gyakran járók arányát jelzik az alábbi ábrák. Látható belőlük az is, hogy a kerület mely részében laknak a kulturális élményt keresők.

Érdeemes a színház, a komolyzenei és könnyűzenei koncertek, valamint a múzeumba járók adatait elemezni, s felmérni a művelődési házi szolgáltatások igénybevételét. Az ábrákon összevethető a XII. kerületben élők és más kerületek lakosainak kulturális szokásai, a kulturális intézmények látogatásának gyakoriságával.

Színházba járók:

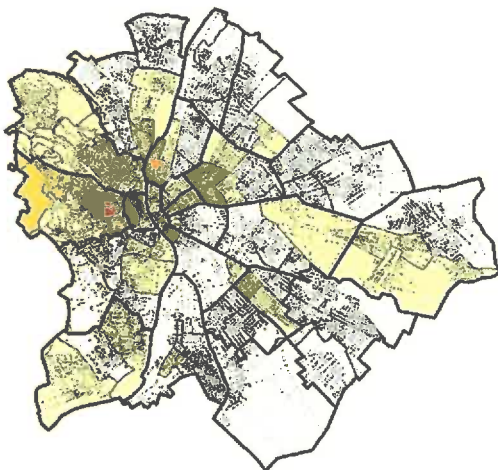
Komolyzenei koncertre járók:

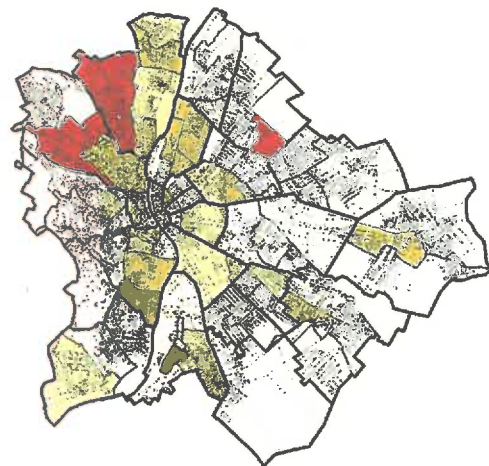
A **színházba** gyakran járók ábráján a narancssárga szín 11 és 15% közötti arányt jelez. Ez az arány a budai kerületek közül csak az I. és a II. kerületre jellemző még, s a pesti oldalon a színházakhoz közeli kerületekben érzékelhető hasonló mértékű érdeklődés a színházba járás iránt.

Közel ilyen magas a **komolyzenei koncertre** gyakran járók aránya 11% (piros szín), s ez az arány a **legmagasabb a fővárosban**, mely mutatja a kerületi lakosok érdeklődésének a nagyságát a hangversenyek iránt. Hasonló nagyságrendű érdeklődés az I. kerületben tapasztalható, valamivel kisebb a II. kerületben, s jóval alacsonyabb a komolyzenei koncertre járás gyakorisága a többi kerületben.

Múzeumba járók:

Könnyűzenei koncertre járók:

A **gyakran múzeumba járók aránya is a legmagasabb a fővárosban** 15 és 19% között mozog (piros szín), s a sárga színű jelölések is 4 és 8% közötti arányt mutatnak, amelyek a főváros más kerületeinek fehér jelöléséhez (1-4%) képest is kiugróak.

A **gyakran könnyűzenei koncertekre** látogatók aránya azonban utalva a kerület korosztályi jellemzőire, alacsonyabb arányú (3,8% sárga szín), míg más kerületekben akár 8% is lehet (piros szín).

A kerületi polgárok kulturális aktivitása a fenti ábrák alapján is kiemelkedőnek tekinthető, mind a belső övezetek, mind a külső övezetek tekintetében. Ezek a mutatók jelzik az itt élők igényességét, kultúra iránti elkötelezettségét, s azt is, hogy a térbeli távolság sem jelent akadályt a kulturális tevékenységben, annak elérésében.

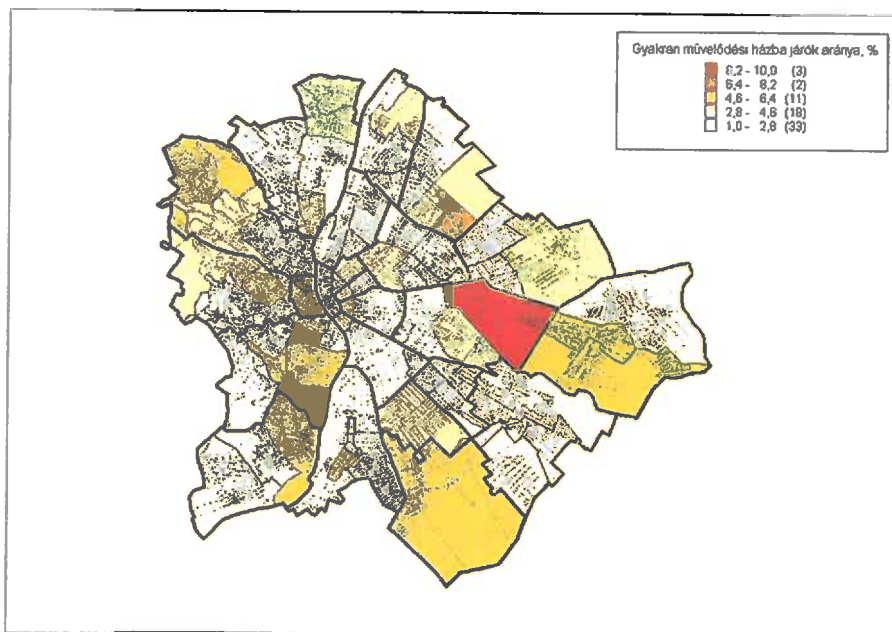
A fővárosi összehasonlításból látható, hogy más kerületre kevésbé jellemző a kulturális programok iránti érdeklődés, mert a gyakran színházba, komolyzenei koncertre, múzeumba látogatás mutatói csekély mértékűek.

A **művelődési házba járás gyakoriságát** bemutató ábra szerint, a belső övezetben egy határozott terület sárga festése a lakosság 6,4%-os arányú részvételét jelzi, azaz a központi fekvésű művelődési központ látogatottságára utal. Csekély eltéréssel a külső kerületrész világossárga festése 4,6% arányú művelődési házi igénybevételre mutat.

Több kerülettel összehasonlítva magas aránynak tekinthető ez a látogatói gyakoriság mutató, hiszen az előző ábrák a teljes fővárosi kínálat igénybevételét mutatják, amelyben több rangos intézmény szerepel, míg a művelődési házi tábla csak a kerületi művelődési házak igénybevételére kérdez rá.

Figyelembe kell azt is venni, hogy a művelődési házakban megtartott koncertek, színházi alkalmak látogatását is tartalmazza az erre vonatkozó feldolgozó ábra, valamint a múzeumok látogatását értékelő mutató szintén felölelheti a Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Galéria látogatását.

Művelődési házba járók

A kulturális koncepciót megalapozó helyzetértékelés megállapíthatja, hogy a kerület lakosai a fővárosi átlagnál iskolázottabbak, magasabb művelődési igénnyel rendelkezők és a kerületi kulturális intézmények mellett természetesen a főváros teljes kulturális kínálatából választanak.

Ez a magas lakossági iskolázottsági szint és igény a kulturális alkalmak iránt is érvényesül, valamint a kerületi kulturális lehetőségek kihasználásában is jelentkezik.

Mindez arra is utal, hogy a kerületnek meg kell felelnie a lakosság részéről felmerülő művelődési és kulturális elvárásoknak. Olyan intézményrendszert kell működtetnie, amely széles spektrumú kulturális ajánlatot dolgoz ki és szervez meg.

A kerület a korábban elkészült kulturális koncepciónak megfelelően gondoskodni kíván polgárai számára a nevelési és oktatási, valamint a szabadidő-eltöltési és kulturálódási lehetőségekről. Intézményeket tart fenn, működtet és fejleszt annak érdekében, hogy az itt élők magas szintű művelődés iránti igényét kielégítse, valamint a felnövekvő korosztálynak is minden lehetőséget megadjon a képzettség és műveltség megszerzéséhez, s megkönnyítse a kulturális értékekhez való hozzájutást.

A közművelődés a közösségi művelődés színtereinek megteremtésével a pozitív értékek megismerésének, belsővé tételének és megerősödésének közege. A közösségi alkalmak és helyszínek biztosításával az egyéni és közösségi alkotás, értékteremtés és az önképzés terepe.

4. A KERÜLET KÖZMŰVELŐDÉSE

A kerület kulturális élete gazdag hagyományú, több szereplős, részt vesznek benne az önkormányzati intézmények mellett az iskolák, civil szervezetek, magánszemélyek, kerületi művészek, alkotók, egyházak, vállalkozások.

Széleskörű a kulturális programok kínálata, országosan és főváros szerte elismertek a rendezvények, művészeti bemutatók, képzőművészeti kiállítások.

4.1. A KÖZMŰVELŐDÉS SZÍNTEREI

4.1.1. MOM KULTURÁLIS KÖZPONT NONPROFIT KFT.

A Budapest XII. Kerület Hegyvidéki Önkormányzat Művelődési Központja az eredetileg a Magyar Optikai Művek művelődési házának épített épületben megújult és tartalmas közművelődési programok gazdájaként működött. Elismertséget szerzett programjaival mind a fővárosban, mind a budai oldalhoz közeli agglomerációban. A Hegyvidéki Önkormányzat a Jagelló út, Csörsz utca, Sirály utca, Gesztenyés kert által határolt terület fejlesztésére 2009-ben beruházást indított. A rekonstrukció megkezdésekor a művelődési központ az épületből kiköltözött. A munkatársaknak és a tevékenységnek az elhelyezéséről a kerület gondoskodott.

A **kulturális központ** 2010 óta nem költségvetési intézményi keretek között, hanem az önkormányzat által alapított **nonprofit kft**-ként üzemel.

A működtetés szervezeti kereteinek megváltoztatását indokolta, hogy a nonprofit forma kedvezőbb a technikailag korszerűbbé váló épületben létrejövő tevékenységek megszervezésére. Egy komoly műszaki-, technikai feltételekkel rendelkező épületben elhelyezésre kerülő, többfunkciós feladatot ellátó kulturális szervezet gazdálkodását segítheti a tevékenységhez illeszkedő szervezeti forma.

A kiemelten közhasznú nonprofit korlátolt felelősségű társaság, biztosítani tudja az önkormányzat számára a kötelező közművelődési feladatainak ellátásáról való gondoskodást. A szervezettel az önkormányzat a kötelező feladatellátásra közművelődési megállapodást kötött.

A közművelődési megállapodásnak megfelelően a kft. feladata:

- elősegíteni a kerület kulturális értékeinek (környezet, szellemi, művelődési) hagyományainak feltárását, megismerését, ápolását, gazdagítását, továbbá a környezeti kultúra javítását, a városesztétikai kultúra fejlesztését;

- segíteni a nemzettudat erősödését, az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúrák megismerését, gyarapítását, a kultúrák közötti kapcsolatok ápolását;
- közreműködni az iskolarendszereken kívüli ismeretszerzési, tanulási, továbbképzési lehetőségek megteremtésében,
- támogatni az amatőr alkotó, művelődő közösségek tevékenységét;
- részt venni a szabadidő kulturált és művelődési célú eltöltéséhez szükséges feltételek biztosításában;
- közreműködni a gyermek és ifjúsági feladatok ellátásában.

Az intézmény közművelődési tevékenysége mellett szervezője az önkormányzat rendezvényeinek és a Hegyvidéki Nemzetközi Művésztelepnek, melyet tizennyolcadik alkalommal rendeztek meg. A Sirály sétányon Biopiac működésére biztosít lehetőséget. Az Önkormányzat a Barabás Villa ingatlan használatának jogát külön szerződés alapján engedte át a kulturális központnak. A Barabás Villa, melynek galériája elsősorban a kortárs művészeket kívánja bemutatni és a képzőművészet iránt érdeklődőket kívánja megismertetni a kortárs magyar alkotókkal, új alkotásaikkal. A villa kertjéből nyíló kiállító tér ideális helyszíne a képző- és iparművészeti kiállításoknak, ahol számos művész munkásságával ismerkedhetek meg már a látogatók.

A MOM Kulturális Központ Nonprofit Kft., mint a kerület központi intézménye, minden korosztály számára kínál értékes kulturális programokat, művelődési alkalmakat, közösségi együttléteket, ismeretszerző, önképzési lehetőségeket.

A **rendszeres művelődési formákat** bemutató táblából is látható, hogy biztosítják a közösséghez való tartozás lehetőségét, a kulturális értékekhez való hozzáférést. Az intézmény közösségek működtetéséről gondoskodik.

Évente számos **fesztivál jellegű programnak** is a gazdája a művelődési központ, amelyek több napon át tartó programsorozatok (Hegyvidéki Napok, Hegyvidéki Ősz, Idősek Világnapja, Tündéerkert erdélyi és moldvai csángó hétvége)

A **Hegyvidéki Napok** több napos rendezvénysorozat, amely az igényes szórakozási lehetőség mellett a Hegyvidéken élők összetartozási érzését is erősíti. A rendezvény az Önkormányzat koordinációjával a XII. kerületi Rendőrkapitányság és több hegyvidéki intézmény részvételével zajló fesztivál, amely egyre több látogatót vonz. Számos szabadterei kulturális, sport és gasztronómiai program, egészségügyi szűrés, valamint koncertek várják a látogatókat.

A **Hegyvidéki Ősz – Gesztenyenapok** közel egy hónapon át tartó, több helyszínen megrendezett évadnyitó programsorozat, amelyen egészségügyi szűréseken, előadásorozatokon, családoknak szervezett programokon vehetnek részt az érdeklődők.

Az **Idősek Világnapja** az Önkormányzat Népjóléti Irodája és a MOM Kulturális Központ közös szervezésében megvalósuló műsoros rendezvény, amelyen a kerület idős lakosait köszöntik.

A MOM Kulturális Központ szakmai és technikai segítséget nyújt a kerületi nemzetiségi önkormányzatoknak rendezvényeik lebonyolításához.

Jelentős számú programot és részvételi létszámot vonzó területe az intézmény munkájának az **ismeretterjesztés**. A programok egészségügyi prevenciók szabadegyetemi rendezvények, történelmi, földrajzi ismereteket közlő vetítések, előadások.

A **kiállítások, műsorok, rendezvények** képviselik az intézmény tevékenységének legnagyobb volumenét. Hirdetnek komoly- és könnyűzenei hangversenyeket, szólisták koncertjeit, tánc- és prózai színházi előadásokat (gyerekszínházi bérlet, bábszínházi előadássorozat, beavató színház, alkalmi színtársulatok programjai), irodalmi programokat, filmvetítéseket (filmklubok, alkalmi vetítések).

A MOM Kulturális Központ jelentős látogatói létszámot vonz, tekintélyes számú a kulturális események aránya. Számos jeles művészt, közéleti személyiséget és társulatot láthattak vendégül az évek során.

Programjaikról, rendezvényeiről havonta jelentetnek meg műsorfüzetet, küldenek ki hírlevelet. A személyes közönségkapcsolat kialakítása érdekében információs pultot üzemeltetnek. Gondot fordítanak a honlap arculatának megtervezésére, folyamatos frissítésére.

Az intézmény minden tevékenységével, megjelenésével azt kommunikálja, hogy mennyire látogatóbarát. Ezért figyelnek az akadálymentesítésre, a hálózat nélküli internet-hozzáférés biztosítására. Foglalkoznak az intézmény épületébe betérők igényeinek a kielégítésével (büfé, ruhatár, könyvcseré program). A kisgyermekesek részére pelenkázót alakítottak ki, a kerékpárral érkezők részére is lehetőséget teremtenek a közlekedési eszköz elhelyezésére, az épület megközelítésére.

A kulturális központ az épület átalakítása után folytathatta tevékenységét egy korszerű, a XXI. század technikai igényeinek megfelelő épületben. A közösségek és programok a rekonstrukciót követően, olyan helyszínt kaptak, amely megfelel a tevékenységek elvárásainak, kielégíti és kiszolgálja a látogatók igényeit.

4.1.2. BARABÁS VILLA

A Barabás Villa átadásával a kerület egy újabb közművelődési színtérrel gazdagodhatott. A gyönyörűen felújított épületegyüttes méltán vonzza a látogatókat. Az épületekhez a kertben sétány, park csatlakozik.

A rendezvényterem helyszíne klubok programjainak, valamint számos egyedi rendezvénynek, ünnepségnek. Szívesen találkoznak e helyszínen a művészek mellett, a tudomány képviselői és üzletemberek is kötetlen beszélgetésen, szakmai programon.

A Barabás Villa konferenciák, üzleti találkozók és családi események megrendezésére is kiválóan alkalmas. A galériájában rendezett értékes kiállítások vonzóak a képzőművészet iránt érdeklődők számára. A villa 2014 júliusától a MOM Kulturális Központ telephelyeként üzemel.

Összességében a közösségi színtér minden korosztály részére többfajta közművelődési alkalomról gondoskodik. Különösen színes közösségi, művelődési lehetőségeket biztosít a nyugdíjas korosztálynak és a gyermekeknek, a családoknak. A fiatalokat és a középkorosztályt a különböző érdeklődési kör mentén alakuló közösségekbe és alkalmi rendezvényeikre, valamint a fesztivál jellegű eseményekre hívják, mert ezeken az alkalmakon mindig értékes és különlegességnek számító produkciók kerülnek bemutatásra.

Az intézmény elkötelezetten vállalja az egyetemes és a nemzeti kultúra ápolását, közösségek létrejöttének a támogatását.

Tevékenységstruktúráját a látogatói igényekre tekintettel alakítja ki, törekszik a használókkal való személyes kapcsolatokra, hogy ezzel a módszerrel is gyűjtse a véleményeket, mérje az elégedettséget. Az intézmény tudatosan alakította szolgáltatásainak széles spektrumát és minőségét. Széleskörű partnerkapcsolati rendszerrel rendelkezik.

A MOM Kulturális Központ megőrizte tevékenységének minden értékét, kidolgozta a kft. szervezetének rendszerét, kialakította az új épületben a működés rendjét, rendelkezik koncepcióval a tevékenységrendszerre, a programok és rendezvények minél színvonalasabb megvalósítására, valamint az új közművelődési lehetőségek bevezetésére. A MOM Kulturális Központ Nonprofit Kft. a főváros legrepresentatívabb közösségi művelődési intézménye, amely a minőségi kulturális kínálatra törekszik. Célja, hogy a kulturális örökség megismerésének és a mindennapokban való megélésének a helyszíne legyen.

4.1.3. VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ – JÓKAI KLUB – LÍVIA-VILLA

A Virányosi Közösségi Ház és telephelyei, a Jókai Klub és a Livia-villa különálló épületekben, szervezetenként közös intézményként működnek.

4.1.3.1. VIRÁNYOSI KÖZÖSSÉGI HÁZ

A Virányosi Közösségi Ház háromszintes villaépülete koncertek, előadások, táncestek, tanfolyamok, ünnepek befogadására alkalmas.

Széleskörű **programkínálata** minden korosztálynak szól, különösen vonzóak a családok számára szervezett rendezvények és a gyermekek nyelvi-, mozgásművészeti fejlesztését szolgáló tanfolyamok, csoportos foglalkozások. Az intézmény programjai között megtalálhatóak az ismeretterjesztő, egészségmegőrző, irodalmi, zenei előadások, táncművészeti, szórakoztató tanfolyamok, valamint kiállítások. Nagyrendezvényei látogatottak és népszerűek (Hegyvidéki Néptánc Fesztivál, Sérült F fiatalok Fesztiválja, Erkel Ferenc Sakkverseny, Méz- és Lekvárfesztivál).

A **Hegyvidéki Néptánc Fesztivál** közel két évtizede megrendezett, hagyományörző rendezvény, amelyen az iskolákban működő néptánc csoportok mutatkoznak be.

A **Sérült F fiatalok Fesztiválján** rajzaikat, festményeiket, kézműves munkáikat állítják ki a gyermekek.

Az **Erkel Ferenc Sakkverseny** a kerületi iskolai csapatok részvételével zajló sikeres sakkturna.

Népszerű rendezvény lett az igényes gasztronómiai kínálatot nyújtó **Méz- és Lekvárfesztivál**.

A szabadtéri Svábhegyi Pünkösdi Búcsú, a Hegyvidéki Zenés Délután és az Advent a Hegyvidéken kézműves vásár kulturális programsorozat eseményei vonzóak a kerületi, a fővárosi és a fővároson kívül élők számára is.

A **Svábhegyi Pünkösdi Búcsú** a Svábhegyi Nemzetiségi Önkormányzat által elindított hagyományörző fesztivál, melyet az intézménnyel közösen rendez meg.

A **Hegyvidéki Zenés Délután** közel másfél évtizede ősszel és tavasszal a gyermekes családok és a nyugdíjasok számára rendezett zenés-táncos rendezvény.

Az **Advent a Hegyvidéken** igényes kézműves vásár, amelyen kulturális programkínálattal is várják az érdeklődőket.

4.1.3.2. JÓKAI KLUB

Az 1960-as évek óta működő Jókai Klub különféle programok megrendezésére alkalmas épületében helyet kap az idősebb korosztály, a fiatalabb generáció és találnak programokat a családok is. A népszerű kulturális intézmény otthona nagyrendezvényeknek, művészeti csoportoknak, kluboknak, kiállításoknak.

Hagyományosan jó színvonalon szervezi koncertjeit, ezzel is támogatva az amatőr zenekarok fejlődését, mert fellépési alkalmakat biztosít számukra. Kedveltek kiállításai, melyek online formában is megtekinthetők.

Legszélesebb tevékenységi kört a gyermekek részére szerveznek, ezek különféle mozgásművészeti (torna, küzdősportok, tánc), kézműves és báb, valamint mese foglalkozások. Nyelvi csoportjaik különleges módszerrel ismertetik és szerettetik meg a kicsikkel az angol nyelvet. Évfordulókhoz kötődő történelmi vetélkedőket, képzőművészeti pályázatokat is hirdetnek.

4.1.3.3. LÍVIA-VILLA

2011-ben került az önkormányzat tulajdonába a Lívia-villa, mely a Virányosi Községi Ház telephelyeként szolgálja a kerület közművelődését. Az épületben kisközösségi rendezvények, játszóházi és kézműves programok, börsék kaptak helyet. Az épület helyszíne vetélkedőknek, díjátadásoknak, kiállításoknak. Több programmal szólítják meg a kisgyermekes családokat, az óvodás és kisiskolás korosztályt.

A Virányosi Községi Ház (telephelyek: Jókai Klub, Lívia-villa) elsősorban olyan közösségi intézmény, amely az épületek környezetéből érkező lakossági elvárásokat helyezi előtérbe. Figyelembe véve a tárgyi, technikai és az épületbeli adottságokat, valamint a lakossági igényeket, megfelelő tevékenységszerkezetet alakított ki. Ugyanakkor olyan rétegprogramokat is szerveznek, amelyek a kerület egészéből, sőt sok esetben a főváros más kerületeiből is vonzzák a látogatókat.

Az intézmény a kerület egészének szóló hagyományteremtő és értékes közösségi nagyrendezvények megvalósítója is.

4.1.4. HEGYVIDÉKI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY ÉS GALÉRIA

4.1.4.1. HEGYVIDÉKI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY

A 2005-ben megalapított Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Galéria a közművelődési, művészeti feladatok mellett muzeális feladatokat is ellát. Közgyűjteményként gyűjti és bemutatja a kerület tárgyi emlékeit. A közművelődés területén gondoskodik a gyűjteményének a minél szélesebb körű megismertetéséről, tematikus kiállítások, helytörténeti konferenciák, valamint helytörténeti séták és estek szervezésével. Évente tematikus kiállításon mutatja be a kerület életének egy-egy területét. Csatlakozva a **Kulturális Örökség Napok** rendezvénysorozathoz minden évben egy-egy érdekes kerületi helyszínt mutat be a nagyközönségnek. Az intézmény részt vesz a **Múzeumok Majálisa** programban, valamint kapcsolódva a **Múzeumok Éjszakája** országos akcióhoz különleges invitáló programokkal hívja fel a figyelmet gazdag gyűjteményére és kelti fel az érdeklődők figyelmét lakóhelyük története, múltja iránt.

A helytörténeti kutatás számára külön kutatóhelyet alakított ki az önkormányzat a Maros utcában. A kutatóhely a helytörténettel foglalkozók munkájához biztosít megfelelő körülményeket. A rendezvények mellett az önkormányzat kiadásában jelennek meg kiadványok, amelyek a kerület egészéről nyújtanak tájékoztatást (Hegyvidéki Olvasókönyv), illetve részletesebben tárják fel egy-egy épület vagy kerületrész múltját (Hegyvidéki História sorozat).

4.1.4.2. HEGYVIDÉK GALÉRIA

Az intézményhez tartozó Városmajor utcai kiállítóhely alapfeladata, hogy bemutatkozási lehetőséget kínáljon a Hegyvidéken alkotó képző- és iparművészeknek, lehetőséget teremtsen a kerületi művészeknek, a lakosságnak és a művészetet szerető polgároknak a találkozására. A galéria törekszik a sokszínűsége, egyaránt bemutatja az idősebb és a fiatalabb nemzedék neves alkotóit. Kiemelten kezeli a kerületben működő művészeti oktatási intézményeket, kiállítási alkalmat biztosít a hallgatók számára. A kifejezetten képzőművészeti programok mellett, művész-közönség találkozóknak, könyvbemutatóknak, irodalmi rendezvényeknek is helyet adnak.

Több évig szervezte az intézmény a Barabás Villa kiállításait.

A Galéria a közeljövőben új helyre költözik, a Királyhágó tér és a Böszörményi utca találkozásához. A központi fekvésű, jól megközelíthető elhelyezés és a külső portál használatának a lehetősége kedvező a Galéria további tevékenységéhez.

Összességében a Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Galéria kutató és ismeretterjesztő, valamint művészeti intézmény. Rendezvényeivel és meghirdetett akcióival gyűjteménye értékeit népszerűsíti, valamint hozzájárul a lokálpatriotizmus elmélyítéséhez. Múzeumpedagógiai tevékenységével az iskoláskorosztálynak nyújt tájékoztatást a lakóhely történetéről és nevezetességeiről.

Kiállításai a főváros képzőművészeti életében különlegességet jelentenek, helyszínt teremtenek az alkotások, az alkotók és a közönség találkozásai számára.

Tárlataival és művészeti programjaival a felnőtt lakosságot szólítja meg, míg kerületismertető sétái minden korosztályhoz, a családokhoz is szólnak.

4.1.5. HEGYVIDÉKI KULTURÁLIS SZALON

2011 őszén nyitotta meg kapuit a Hegyvidéki Gondozási Központ Kulturális Szalonja, amely a főként a nyugdíjas korosztály számára szervez programokat. A Kulturális Szalon a közösségi művelődés színtere, ahol számtalan klub és közösség talált otthonra. Ezek a közösségek érdeklődési kör mentén szerveződnek (Szupernagyi népdalkör, bélyeggyűjtők köre), illetve a különböző élethelyzetben lévőket fogják össze és segítik mindennapjaikat ismeretek átadásával (osteoporosis klub, cukorbeteg köre, lisztérzékenyek klubja). A Szalonban rendszeresek a kiállítások, melyhez alkotóműhely jellegű foglalkozások kapcsolódnak. A Szalonegyetem előadásorozat során tudományos és ismeretterjesztő előadásokat hallgathatnak az érdeklődők, valamint szakmai kirándulásokat, sétákat tehetnek.

Összességében a folyamatosan bővülő, változatos programkínálattal rendelkező Kulturális Szalon a különböző klubok, programok működtetésével főként a nyugdíjas korosztályt ösztönzi aktivitásra. A közösségi együttlétek, művelődésre, ismeretszerzésre nyújtanak lehetőséget.

4.2. KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK STATISZTIKAI ADATAINAK ÉRTÉKELÉSE

A közművelődési intézmények tevékenységéről az éves statisztikai jelentés alapján készült adatsorok tájékoztatnak. Az intézmények tevékenységrendszere az időszakosság tekintetében két nagy területet ölel fel, az egyedi programok és rendezvények tartoznak az egyik csoportba, s a rendszeres művelődési formák, azaz a közösségek és együttesek, valamint csoportok munkája a másikba.

Az intézmények alapító okiratuknak, illetve az önkormányzattal kötött közművelődési megállapodásnak megfelelően szervezik programjaikat, mely követhető a statisztikai adatokból is.

Az éves statisztikai adatok összehasonlítása kifejezetten a szakmai munka adataira épül, s a külső szervek tevékenységére, a befogadott programokra nem terjed ki.

A Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Galéria elsősorban kiállítások szervezésével foglalkozik. Adatai szerint magas a képzőművészeti kiállításainak a száma (20 alkalom), valamint magas a kiállítások résztvevői száma is (3995 fő). Egy képző-és iparművészeti közösség működik az intézményben 31 fővel.

A tipikusan közművelődési jellegű szervezetek (kulturális központ, közösségi házak) tevékenység-struktúrájában hangsúlyosan szerepel mindkét terület, mind a közösségek, mind az időszakos rendezvények. Eltérések vannak a nagyságrendeket illetően, mely következik az intézmények eltérő adottságaiból, épületeik különbözőségéből.

A MOM Kulturális Központ Nonprofit Kft. számos rendezvénynek, kulturális eseménynek a helyszíne, 303 rendezvényt szervez közel százezer fő részvételével (95 075 fő). A közösségi házakban elsősorban a rendszeres művelődési formák számaránya a jelentős, 79 közösségnek összesen 1156 tagja van.

Érdemes a közművelődési tevékenység résztvevői adatait összevetni a kerület lakosságának számával. Ennek megfelelően úgy értékelhetjük, hogy a mintegy hatvanezer kerületi lakos két alkalommal résztvevőként jelen lehetett az eseményeken, közösségek programjain.

A kisközösségi tevékenységben, klubok életében a lakosság 3 %-a vesz részt (1583 fő).

A statisztikai adatok is mutatják, hogy az intézmények között érvényesül a tevékenységek megoszlásában az a szemlélet, hogy minden program ott valósuljon meg, ahol annak az objektív és szakmai feltételei a legjobbak.

A Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Galéria a kiállításoknak és tárlatoknak az otthona, a Virányosi Közösségi Ház és a telephelyek a közösségi tevékenység támogatói, a MOM Kulturális Központ közösségek találkozásához is biztosít helyszínt, azonban adottságainak megfelelően az igéyes és értékes nagyrendezvényeknek is gazdája.

A számadatok utalnak azonban arra is, hogy az intézmények környezetük társadalmának igényeit figyelembe véve más területekre is kiterjesztik szakmai munkájukat és feladatvállalásaikat. A Virányosi Közösségi Ház kerületi események megrendezéséről is gondoskodik, míg a kulturális központ közösségi akciók kezdeményezője.

A közösségek működtetése, a rendezvények megszervezése mellett az intézmények információszolgáltatással is foglalkoznak, befogadnak rendezvényeket, programokat.

Az összlátogatói létszám ennek megfelelően alakul az intézményekben (MOM Kulturális Központ 212 496 fő; Virányosi Közösségi Ház 28 141 fő).

KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK STATISZTIKAI ADATAINAK ÖSSZESÍTŐ TÁBLÁJA

Rendszeres művelődési formák kerületi statisztikai adatai 2013.

Intézmény	MOM Kulturális Központ Nonprofit Kft.		Virányosi Közösségi Ház (Jókai Klub, Livia-villa)		Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjteményes Galéria		Összesen	
	Közösségek száma	Tagok száma	Közösségek száma	Tagok száma	Közösségek száma	Tagok száma	Közösségek száma	Tagok száma
Rendszeres művelődési forma								
Színhátszó, drámacsoport	1	17					1	17
Bábcsoport								
Klasszikus és modern tánc			29	383			29	383
Képző-és iparművészeti csoport			2	28	1	31	3	59
Egyéb amatőr művészeti csoport			2	60			2	60
Népdalkör								
Néptáncgyűttes			3	129			3	129
Tárgyalkotó csoport	1	15					1	15
Nyugdíjas klub	4	364	2	41			6	405
Ifjúsági Klub			4	63			4	63
Gyermekek klub			12	154			12	154
Családi, egyéb érdeklődési kör szerinti klub			25	298			25	298
Művelődési formák összesen	6	396	79	1 156	1	31	86	1 583

Közösségi, közművelődési alkalmak (múсорos rendezvények, kiállítások, ismeretterjesztés) kerületi statisztikai adatai 2013.

Intézmény	MOM Kulturális özpont Nonprofit Kft.		Virányosi Közösségi Ház (Jókai Klub, Livia-villa)		Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Galéria		Összesen	
	Száma	Résztvevők száma	Száma	Résztvevők száma	Száma	Résztvevők száma	Száma	Résztvevők száma
Közösségi, közművelődési alkalmak								
Képző-és iparművészeti kiállítás	9	900	20	3 995	20	1 894	49	6 789
Fotókiállítás	2	200	4	498			6	698
Helytörténeti					1	1 234	1	1 234
Egyéb kiállítás	5	1 875					5	1 875
Műszaki kiállítás								
Művészeti rendezvények	48	8 500	5	340			53	8 840
Filmvetítés	24	6 100	27	1 076			51	7 176
Népművészeti rendezvények	24	5 350					24	5 350
Programok (előadó-művészet)	92	46 000	33	1 673			125	47 673
Táncos rendezvények	11	2 710	10	466			21	3 176
Közösségi rendezvények	21	10 900	50	8 448	5	401	76	19 749
Ismeretterjesztés (előadás, konferencia)	67	12 540	42	1 297	8	347	117	14 184
Közösségi, közművelődési alkalmak összesen	303	95 075	191	17 793	34	3 876	528	116 744

4.3. A KÖZMŰVELŐDÉSben KÖZREMŰKÖDŐK TEVÉKENYSÉGE

A közösségi művelődés szervezetrendszerében az állam, az önkormányzatok által fenntartott közművelődési intézmények mellett, közgyűjtemények, közoktatási intézmények, civil szervezetek, egyházak is közreműködnek a kulturális, közösségi programok, események szervezésében.

A civil szervezetek tagjaik közösségi aktivitására építve hirdetik kulturális akcióikat, ráirányítva a figyelmet a kultúra olyan értékeire, amelyek esetlegesen kevésbé kaptak figyelmet.

A közgyűjtemények gyűjteményük gazdagságára, szolgáltatásaik sokszínűségére kívánják felhívni a figyelmet rendezvényeikkel. Az oktatási intézmények jelentős munkát végeznek a gyermekek közművelődése, művészeti nevelése, szabadidő eltöltése és közösségi nevelése területén. Programjaik a családokat is megszólítják.

4.3.1. KÖZGYŰJTEMÉNYEK

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár XII. kerületi könyvtára 1952-ben létesült a Böszörményi úton, ehhez 1964-ben gyerekkönyvtár is kapcsolódott, s Buda egyik legforgalmasabb könyvtárává vált. A megváltozott használói érdeklődésnek, az információhoz való hozzáférés igényének a túlszűfolt könyvtár már egyre kevésbé tudott megfelelni. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózatfejlesztési stratégiájában megfogalmazott szakmai program találkozott a fővárosi és kerületi önkormányzat azon szándékával, hogy a Hegyvidék polgárai számára új, korszerű könyvtár épüljön. A közös elképzelés, közös beruházással, a városrész nagyon jól megközelíthető pontján a több mint fél évtizede nem működő Ugocsa mozi átépítésével vált valóra. A kétszintes új könyvtárban 600 m² alapterületen széleskörű szolgáltatást biztosítanak könyv- és folyóirat-, CD-, CD-ROM-, videó-, DVD-kölcsönzés, gyermekkönyvtár, olvasóterem, folyóirat-olvasó, számítógépes katalógus, internet-hozzáférés áll az érdeklődők rendelkezésére. A mozgássérülteket és a kismamákat lift segíti a kényelmes könyvtárhasználatban. A korszerű, kellemes környezetben kibővített nyitvatartási idővel, heti 50 órában, szombaton is várják az olvasókat.

A könyvtárral való megismerkedés és megszerettetés érdekében csoportos gyermekfoglalkozásokat tartanak, és havonta rendezvényeket szerveznek, ahol neves írók, költők a meghívott vendégek.

A **Bajor Gizi Színészmúzeum** az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézethez tartozó kiállítóhely, mely a neves színésznő egykori otthonában található. Kiállításai emléket állítanak kiemelkedő színművészeinknek, bemutatják a magyar színháztörténet emlékeit, portrékkal, fotókkal, dokumentumokkal, személyes és egykori színházépületek tárgyaival. A képek felidéznek egy-egy színészt, rendezőt, írókat vagy előadókat. Múzeumpedagógiai programjai ünnepkörökhöz illeszkednek, valamint a színházi világot kívánják közelebb hozni a gyermekekhez és a fiatalokhoz.

Időszakosan gyűjteményüket nyilvános kiállítás keretében mutatják be.

Kiállítási anyagukból a Polgármesteri Hivatal Galériájában is rendeztek tárlatot.

A **Jókai Emlékszoba** a Petőfi Irodalmi Múzeum filiáléja. A tárlat az író kertjének az életében és az életművében elfoglalt helyét mutatja be: „Kertész vagyok, és ez büszkeségem – Jókai Mór a Svábhegyen”.

4.3.2. OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK

A kerületben működő óvodák és iskolák mindegyike gondot fordít nevelési programjában a közös élményt nyújtó programokra. Kiadványban is bemutatkoznak a közoktatási intézmények, tájékoztatást nyújtva nevelési programjukról, sajátosságairól. Az óvodák szakmai törekvéseiben is helyet kap a gyermekek és velük együtt a szülők szabadidős programjaiban a közreműködés. Szerveznek családi napot, kirándulást, környezetvédő, zenei és kézműves foglalkozásokat. Speciális művészeti csoportok közül válogathatnak a gyerekek, a szülők (színhátszó, néptánc, bábjátszó) és segítik a kicsik angol vagy német nyelvvel való ismerkedését is.

Az iskolák is fontos feladatuknak tartják az oktatás mellett a nevelést, ezért sokféle programot, diáknapot, diákhetet rendeznek több esetben a családokkal közösen is. Sport- és kulturális versenyeket hirdetnek, színház, múzeum és operalátogatásokat szerveznek, népszerűek a művészeti foglalkozások, színhátszó és kézműves szakkörök.

A **Sashegyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium** játszóházakat, tánccházat és Luca-napi vásárt rendez.

A **Tamási Áron Általános Iskola és Német Két Tannyelvű Nemzetiségi Gimnázium** diákjai és szülei Márton-napkor lampionos felvonulással érkeznek a Szent Márton-kápolnához, programjaik között szerepel még az Adventi délután, a Karácsonyi koncert és a Tamási- est.

A **Városmajori Gimnázium és Kós Károly Általános Iskola** tanulói zenei versenyek résztvevői, a Galériájában rendszeresen a képzőművészeti kiállítások. Az iskolában működik az országosan is ismert és elismert Angelica Leánykar, mely külföldön is több koncertet adott és díjakat nyert.

A **Zugligeti Általános Iskola** hagyományos programja a Zugligeti Est, valamint a Magyar Kultúra Napja alkalmából rendezett ünnepi műsor és díjátadás.

A **Jókai Mór Német Nemzetiségi Általános Iskola** néptáncscsoportja és a színháza az iskolai programokon kívül a kerületi kulturális rendezvényeknek is rendszeres szereplője. Az iskola a Jókai Klubbal közösen szervez diákjainak időszakos kiállításokat.

A **Németvölgyi Általános Iskola** Iskolagalériájában neves képzőművészek alkotásait, a Terefere sorozatban pedig közéleti személyiségeket mutatnak be.

A **Virányos Általános Iskola** Diákfesztiváljára minden évfolyam műsorral készül.

A **Solti György Zenei Alapfokú Művészetoktatási Intézményben** az egyéni hangszeres képzés mellett kiemelkedő szerepe van a társas zenének, több zenekara is van az iskolának (fúvósok, vonósok, fuvola- és klarinét együttes). A növendékek és a tanárok a kerületi ünnepek és rendezvények rendszeres szereplői.

A **Budapesti Osztrák Iskola** többnyelvű színhátszó programja szülőkhöz és gyerekekhez is szól.

A **Budai Rajziskola**–Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Szakközépiskola évente hirdet országos tehetségkutató rajzpályázatokat és növendékeinek kiállításokat.

4.3.3. MŰVÉSZETI SZERVEZETEK

A kerületben több művészeti együttes működik, kiállítóhely jött létre, melyek működéséhez támogatást biztosít az önkormányzat.

A **Hegyvidéki Solti György Zenekar** kiemelt szerepet játszik a Hegyvidék kulturális zenei életében. Koncertjeik a Hegyvidéki Újévi Hangverseny, a Zenei Világnapi Koncert, a

„Növendéktől a művészig” sorozat, a Végzős növendékek koncertje minden évben nagy sikert aratnak. Zenei programmal vesznek részt a kerületi ünnepeken, kiállítás-megnyitókön.

Az *Angelica Leánykar* a budapesti Városmajori Gimnázium zenei osztályának volt és jelenlegi tanulóiból áll, alapítványként működik a kerületi önkormányzat külön támogatásával. Számos nagyhírű hazai és nemzetközi fesztiválon vett részt nagy sikerrel. Többször jártak koncertkörúton, hangversenyeztek neves karmesterekkel, híres zenekarokkal. Az énekkar a Magyar Örökség Díj és a Junior Prima Díj kitüntetettje.

A *Galéria 12 Egyesület* azért jött létre, hogy összefogja a kerületben élő művészeket, s számukra biztosítson bemutatkozási lehetőséget a Hajnóczy József utcában. Külön önkormányzati támogatással, egyesületi formában működik a galéria.

A képzőművészet területén magánszemélyek kezdeményezéseként és civil egyesületi formában működő galériák is várják az érdeklődőket, a művészetek kedvelőit.

A *Reich Galéria* Reich Károly grafikusművész házában nyílt meg, ahol az érdeklődők a művész alkotásait láthatják, illetve fiatal grafikusok munkáit mutatják be.

A *Nyitott Műhely* kézműves műhely és egyúttal kulturális centrum is, ahol a képzőművészeti tárlatok mellett irodalmi estek, koncertek, filmklub várják az érdeklődőket.

4.3.4. EGYHÁZAK

Az egyházak hitéleti tevékenységük mellett, karitatív és kulturális tevékenységet is végeznek. A gyülekezetek közösségi életébe beletartoznak a bibliaórák, hittanórák, táborok, a cserkészélet eseményei, s a különböző klubok (Baba-mama, Anya és Apa klub, Család csoport, nyugdíjasok). Több egyházközség működtet énekkart, rendez koncerteket, s hív meg együttléseket szereplésre, valamint előadásokra és filmvetítésekre is sor kerül.

Összességében aktív közösségi életet szerveznek az egyházközségek, melyben az a törekvés érezhető, hogy a korosztályok mindegyikét meg kívánják szólítani rendezvények, programok és klubok által.

4.3.5. NEMZETISÉGI ÖNKORMÁNYZATOK

A kerületben működő nemzetiségi önkormányzatok (német, örmény, szerb, román, roma, görög, horvát, lengyel, szlovák) mindegyike annak érdekében, hogy minél szélesebb körben tudja összefogni a nemzetiségekhez tartozókat, ápolja és feleleveníti a hagyományokat, támogatja az anyanyelv használatát. Kulturális és közösségi programjaik között megemlékezések ünnepkörökhöz kötődő rendezvények, kézműves vásárok szerepelnek.

A Német Nemzetiségi Önkormányzat működtette a Német Közösségi Házat, mely a közösségi találkozásoknak, ünnepi alkalmaknak színhelye volt. 2011 szeptemberétől az épület a nemzetiségek kulturális rendezvényeinek ad helyet. Az ingatlan üzemeltetését a Virányosi Közösségi Ház végzi, a felújítást követően egyéb kulturális rendezvények is otthonra találtak az épületben.

4.3.6. MÉDIA

A kerület kulturális és közösségi életében nagy szerepe van a helyi médiának. A programok hirdetése s az azokról való tudósítás több csatornán is eljut segítségükkel minden lakoshoz, az érdeklődő állampolgárokhoz.

A kerület fontosabb eseményeiről, közöttük a kulturális programokról, rendezvényekről és hírekről a *Hegyvidék* újság tudósít, melyet a Hegyvidék Lapkiadó az önkormányzat megbízásából jelentet meg. Az újság azonkívül, hogy hírt ad a programokról, fotóval és az esemény leírásával is megőrökíti a kulturális rendezvény közreműködőit, szereplőit, támogatóit.

Az önkormányzat *honlapján* (www.hegyvidek.hu) a közművelődési intézmények, szervezetek tevékenységének ismertetése is helyet kapott. A honlapról a szervezetek saját internetes oldalára is biztosított az átjárás.

Az önkormányzat által fenntartott közművelődési intézmények is működtetnek *honlapot*, melyek pontos információkat nyújtanak a tevékenységeikről, jól szerkesztettek, működő keresőrendszerrel ellátottak, és a kapcsolattartás egyik hatékony formájaként hírlevél küldésről is gondoskodnak.

A nem önkormányzati fenntartású szervezetek mindegyike fontosnak érzi a világhálón való megjelenést, s a közönséggel való internetes kapcsolattartás formáinak kiépítését.

A *Hegyvidék Tv* közműsor szolgáltatóként tájékoztatja a kerület lakosait változatos műsorokkal, benne színes helyi riportokkal, képi összefoglaló anyagokkal. A helyi igényekhez igazodva műsorstruktúrájával közvetítő szerepet tölt be a XII. kerületi Önkormányzat és a lakosság, a civil szervezetek és a közhivatalok között.

A Tv jelentős szerepet vállal a közművelődésben, hiszen műsorai különböző aspektusokból világítanak rá a kultúra, vallás, oktatás kiemelkedő fontosságára.

Kultúrpontról című műsora a XII. kerületi kulturális intézmények, műhelyek és galériák eseményeiről tudósít. A rendszerint 15 perces műsor a művészeti kiállításokat, kulturális rendezvényeket közvetíti a kerületben élők számára.

A Tv törekvése, hogy a kulturális események, rendezvények meghirdetésében is részt vegyen, legyen szó kiállításról, ismeretterjesztő előadásról vagy kulturális programokról.

5. A KÖZMŰVELŐDÉS HELYZETE ÉS SZEREPE A KERÜLETBEN

A kerület értékőrző és értékteremtő, közösségépítő közművelődési életében részt vesznek az önkormányzat által fenntartott közművelődési intézmények és szervezetek, művészeti együttesek, valamint a nem önkormányzati fenntartású intézmények, illetve civil szervezetek által létrehozott művészeti szervezetek.

A Szabad Tér Színház Kht. fenntartásában működik a **Városmajori Szabadtéri Színpad**. A 800 férőhelyes szabadtéri színházban zenés és prózai darabok, vígjátékok, gyerekelőadások, komoly- és könnyűzenei koncertek kerülnek bemutatásra. A fővárosi színházak vendégszínházai mellett a vidéki és határon túli színházak legjobb előadásai láthatók itt. A színpadot körülvevő park kellemes környezetet teremt a színházi előadásokhoz.

A kerületi fenntartású közművelődési intézmények is gondoskodnak alkalomszerűen vagy időszakosan évszakhoz kötődően filmvetítésekről.

A **Palace MOM Parkban** üzemelő mozi nemcsak a kerületi lakosok, hanem a főváros budai oldalán sokak körében vált kedveltté. Specialitása a mozinak, hogy a legtöbb filmet angol nyelvű felirattal lehet megtekinteni.

A mozi helyszíne az országos filmünnepnek és a Filmszemlének a **Budapesti Kongresszusi Központtal** együtt.

A Kongresszusi Központ Magyarország legnagyobb konferencia központja, mely kapcsolódik a Novotel szállodához.

A kerület 2008-ban tragikusan elhunyt színművész emlékére megalapította a **Kaszás Attila-díjat**. Az elismeréssel járó kisplasztikát azok a színművészek kaphatják meg, akik kiemelkedő művészi teljesítményük mellett jelentős közösségépítő szerepet vállaltak társulatukon belül. A díj már hét alkalommal került átadásra.

Az alapító a mindenkori díjazott kiválasztását a magyarországi, illetve a határon túli magyar nyelvű kőszínházak és jelentősebb alternatív társulatok színészközösségeire bízta.

Az önkormányzat közművelődési munkájáról, a területre vonatkozó támogatásáról és az elvégzett fejlesztésekről évenkénti beszámoló készül.

A kerületnek a jelentős kulturális beruházásai kiemelkedő értékűek. Ezek a fejlesztések azonban nemcsak a helyi kulturális élet gazdagodását eredményezték, hanem a főváros és a vonzáskörzet egészére is hatással voltak.

A felújított *Barabás Villa*, kulturális központként működik. Az épületegyüttes Europa Nostra-díjat, az európai építészet egyik legrangosabb kitüntetését nyerte. A villaépületben, a kertben és a hozzákapcsolt galériában, valamint konferenciateremben számtalan program és esemény kapott helyet, mely programok országosan is számon tartottak.

Az *Erzsébet-kilátó* Budapest legmagasabb pontján áll, Erzsébet királyné tiszteletére kapta a nevét. 2005-ben az önkormányzat beruházásával megújult a torony és a környezete. A hely közkedveltté vált a turisták, a kirándulni és a sportolni vágyók körében.

A *MOM Kulturális Központ Nonprofit Kft.* épületének felújítása 2011-ben fejeződött be. A rekonstrukciós felújítással egy minden igényt kielégítő, kiváló technikai feltételekkel rendelkező kulturális központot vehettek birtokba a kerület lakói.

A Magyar Népművelők Egyesülete 2010-ben a Hegyvidéki Önkormányzatot a közművelődés feltételeinek a fejlesztéséért, a közösségi tevékenységek támogatásáért „Önkormányzatok a közművelődésért” elismerésben részesítette.

A közművelődés szerepe a kerületben

A kultúraterület a közművelődési tevékenységek és szolgáltatások során elsajátítható speciális ismeretek, készségek, hozzáállások, viszonyok, kompetenciák összessége. A kultúraterületek szintetizáló szerepet töltenek be az ágazati tervezésben, amennyiben lehetőséget biztosítanak a közművelődés sokféleségének összegzésére, általánosítására.

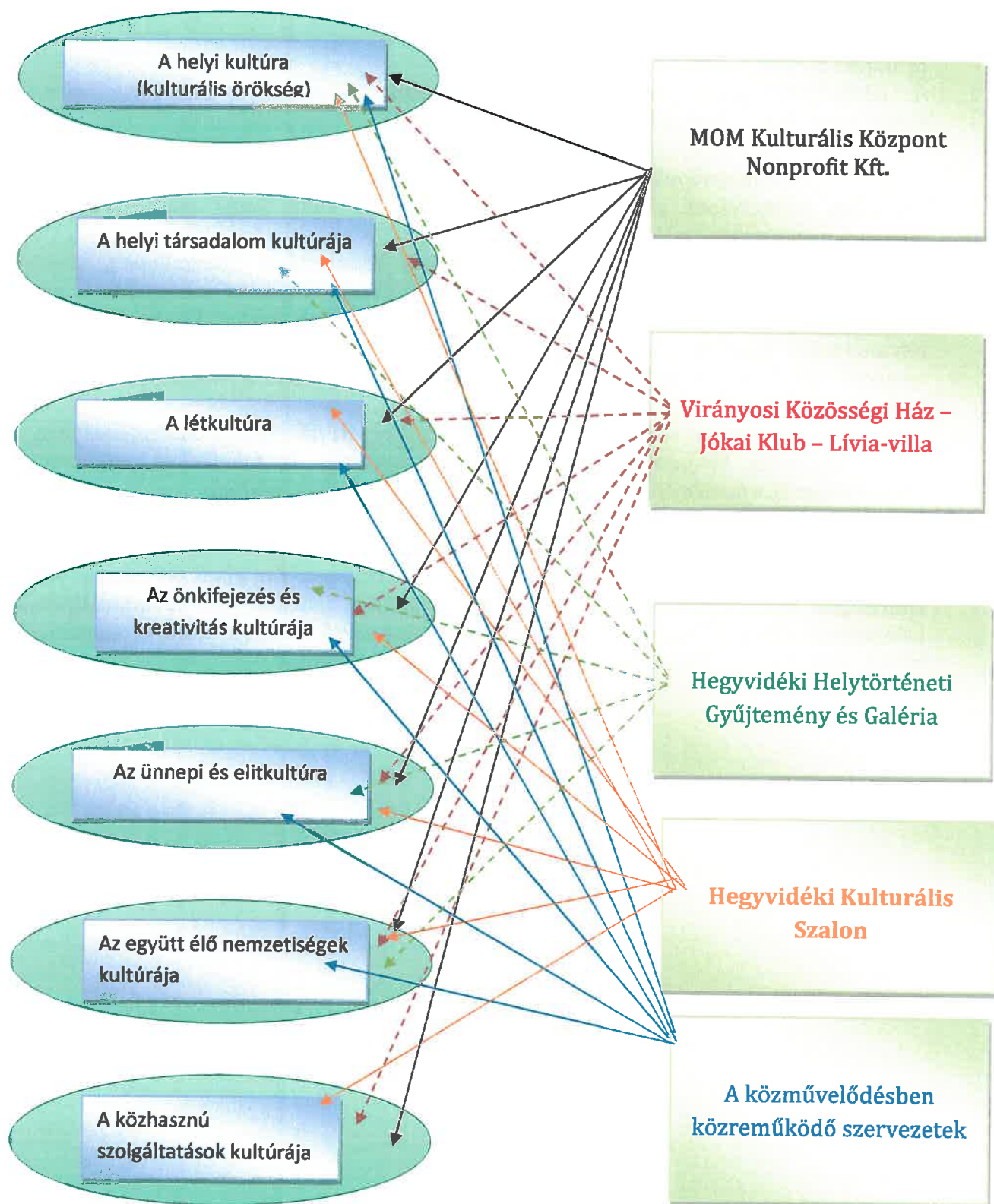
A kultúraterületek a szakmai munka értékelésének alapját képezik a következő területeken:

- a helyi kultúra (kulturális örökség),
- a helyi társadalom kultúrája,
- a létkultúra,
- az önkifejezés és kreativitás kultúrája,
- az ünnepi és elit kultúra,
- az együtt élő nemzetiségek kultúrája,
- a közhasznú szolgáltatások kultúrája.

A különböző kultúraterületekbe az alábbiak szerint történhet a besorolás:

- **A helyi kultúra (kulturális örökség)**
Minden olyan közművelődési forma, mely a helyi, térségi azonosságtudatot fejleszti, továbbá a helyben lakókban erősíti kötődésüket a kerülethez. Ide sorolható a lokálpatriotizmus értékvilága, az emléknapok, helyi rendezvények, kiadványok, településközi kapcsolatok, vendégestek, testvérkapcsolatok.
- **A helyi társadalom kultúrája**
A helyi politikai és közélet, a helyi nyilvánosság, a helyi társadalom kohézióját erősítő tevékenységek. A helyben megnyilvánuló és érvényes érdekeket kifejező, elsősorban civil önszerveződések munkájának segítése, a közösségfejlesztő módszerek alkalmazása. Ez jelenti a demokrácia helyi minőségének fejlesztését épp úgy mint az emberi kapcsolatok szakszerű katalizálását.
- **A létkultúra**
Azon tanfolyamok, szakkörök, át- és továbbképzések, népfőiskolák, valamint egyéb felnőttképzési formák, melyek elősegítik a helyben lakók életesélyeinek növekedését, a praktikus ismeretek közvetítésével hozzájárulnak a lakosság ismeret- és képzési szintjének növekedéséhez, javítják munkaerőpiaci kompetenciájukat.
- **Az önkifejezés és kreativitás kultúrája**
Az élményközpontú közösségi formák, és egyéni ambíciókat összesítő programok, sorozatok, minősítők, bemutatók szervezése.
- **Az ünnepi és elitkultúra**
Az un. magas kultúra produktumait és az értékközpontú programok, rendezvények, fesztiválok szervezése és az e körbe tartozó együttesek működtetése. A nemzeti ünnepek alkalmával szervezett bemutatók, programok.
- **Az együtt élő nemzetiségek kultúrája**
Ide tartozik a nemzetiségek megismerését, a kölcsönös tolerancia és empátia kialakulását célzó és segítő közművelődési törekvések összessége.
- **A közhasznú szolgáltatások kultúrája**
Információs szolgáltatások, programok, utazások, tanácsadás, közhasznú és szakmai információkat szervező kiadványok.

A diagram bemutatja, hogy a közművelődés intézményei és a feladatellátásban együttműködők, közreműködők tevékenysége mely kultúraterületeken érvényesül.

Az ábrából is látható, hogy a kulturális élet szereplői tevékenységüket szinte minden kultúraterületre kiterjesztik.

A MOM Kulturális Központ Nonprofit Kft., a Virányosi Községi Ház és telephelyei tevékenységszerkezetével minden kultúraterületet átfog.

Visszaulva a statisztikai adatokra, különbség a két szervezet között a tevékenységek és a látogatók befogadhatóságának számarányában van.

A Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Galéria tevékenységszerkezetének megfelelő területen terjeszkedett.

A közművelődésben közreműködő szervezetek szerteágazó aktivitása szintén megjelenik szinte minden kultúraterületen.

Amikor a **tevékenységek szerinti bontásban** tekintjük át a kerület kulturális, és közösségi színtereinek működését, akkor láthatóvá válik, hogy mely területeken jelennek meg a közművelődési intézmények.

Képzőművészeti kiállításokat az önkormányzati fenntartású intézmények, a civil szervezetek és vállalkozások is hirdetnek. *Filmvetítésekről* alkalmi jelleggel és a nyári időszakban gondoskodnak az önkormányzati intézmények, míg a Palace MOM Park folyamatosan biztosítja a filmnézési alkalmakat. *Színházi előadásokat, koncerteket* rendszeresen hirdet a MOM Kulturális Központ, a Városmajori Parkszínpad azonban csak a nyári időszakban.

A közösségi programok nagy többségét az önkormányzati fenntartású intézményekben, a MOM Kulturális Központ, a Virányosi Községi Ház és telephelyei, valamint a Helytörténeti Gyűjtemény és Galéria tevékenységszerkezetében találjuk.

A terület helyzetértékelése a statisztikai adatokra, az adottságok feltérképezésére és a kerület közművelődésében résztvevő szakemberek véleményére alapozva készült el. Az adottságok feltérképezése, valamint a közművelődési intézmények és munkatársaik véleménye segítette a pozitív és negatív adottságok, és az ezekre alapozható lehetőségek, illetve veszélyek összefoglaló táblázat elkészítését.

6. A KÖZMŰVELŐDÉS TERÜLETÉNEK FEJLESZTÉSI CÉLKITŰZÉSEI

A kerület fejlesztési koncepciója, valamint az Integrált Városfejlesztési Stratégia meghatározta a jövőképet, az átfogó stratégiai célokat és rögzítette a kitörési pontokat hosszú távra. Az alapcélként megfogalmazott jövőkép érték alapú, szól a fővárosi és kerületi szerepkörű intézmény- és kapcsolatrendszeréről, valamint a lakosság életminőségének a biztosításáról. Ehhez az alapcélhoz és a fejlesztési prioritásokhoz, a tudás-gazdaság és intézményrendszer működtetéséhez, valamint a művelt, komfortos, innovatív és vendégváró kerület címszavakkal leírt minőségjavító törekvésekhez kapcsolódhat a kulturális koncepció, fókuszálva a terület sajátosságaira oly módon, hogy lehetőségeinek is nagyobb hangsúlyt ad.

A kulturális koncepció nemcsak kapcsolódhat a kerületfejlesztési elképzelésekhez, hanem segítheti is azok megvalósulását, sőt monitoring szerepet is betölthet, a fejlesztések nyomon követése, a tervezett előrehaladás értékelése terén.

A közművelődés kapcsolatrendszere felhasználásával véleményeket gyűjthet a fejlesztések megvalósulásáról, valamint a fejlesztések következtében tevékenységének folytatására és bővítésére használatba vehet új, számára létrejövő infrastruktúrákat.

6.1. A KÖZMŰVELŐDÉSI KONCEPCIÓ ALAPELVEI

A kulturális-, közművelődési területre vonatkozó törvény meghatározza, hogy mindenkinek joga:

- a kulturális örökség javainak megismerése,
- igénybe venni a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét, a muzeális és közművelődési intézmények szolgáltatásait,
- műveltségének gyarapítása, közösség létrehozása,
- művelődési céljainak megvalósításához közművelődési közösségi színteret és szervező, szervezeti és tartalmi segítséget kapni.

A kerület ezen alapjogok biztosítása mellett, a kulturális élet szervezésében, valamint a tevékenységrendszer kialakításában az alábbi **alapelveket** kívánja érvényesíteni:

- **Értéktörzés és teremtés**
A kerület meg kívánja őrizni kulturális és közösségi értékeit, gondot fordít megismertetésükre, közreműködik az értékteremtő alkotó folyamatokban, s segíti az alkotások létrejöttét és bemutatását.
- **Minőség**
A kerület közművelődési feladatellátása során minden tevékenysége és szolgáltatása minőségi megvalósítására törekszik, megteremti és működteti az ehhez szükséges feltételeket.
- **Sokszínűség és hagyományápolás**
Az önkormányzat értéknek ismeri el a kultúra sokszínűségét; olyan kulturális kínálatot hoz létre és támogat, amely minden igényre értékes és minőségi választ

ad. Célja olyan közművelődési tevékenységszerkezet működtetése és támogatása, amelyben a hagyomány és az újítás egysége jelenik meg.

➤ **Hozzáférhetőség**

Az önkormányzat az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség elveit szem előtt tartva biztosítja a kerület minden polgára részére a kulturális lehetőségek és kínálat elérhetőségét, erről folyamatos tájékoztatást nyújt, támogatja a kultúra és a közösségi együttlét iránti igény kielégítését.

➤ **Együttműködés:** Az önkormányzat céljai elérését intézményeinek, közösségeinek, a civil szervezeteknek, az egyházaknak, a helyi alkotóknak a bevonásával, részvételével kívánja elérni.

6.2. A KERÜLET HOSSZÚ TÁVÚ KÖZMŰVELŐDÉSI JÖVŐKÉPE

A fejlesztési célrendszer tetején a jövőkép megfogalmazása, mint alapcél áll. A jövőkép az eddig elért eredményekre alapozva, a MOM Kulturális Központ Nonprofit Kft. rekonstrukciójára építve határozza meg a fejlesztési folyamatokat, amely az önkormányzat, az intézményrendszer és a közművelődésben közreműködő partnerek együttműködésében valósulhat meg.

Kiemelt erőssége a kerületnek polgárai elkötelezettsége a kultúra iránt, valamint az, hogy intézményei népszerűek és látogatottak.

Erősség továbbá az önkormányzat közművelődést fejlesztő és támogató szerepe, amellyel fenntartja a kulturális, közösségi intézményeket, támogat művészeti együtteseket. A fenntartás mellett folyamatosan fejlesztő tevékenységként új épületeket von be a kulturális életbe (Barabás Villa, Erzsébet-kilátó), s a művelődési központ épületének rekonstrukciójával egy modern kulturális központot hoz létre.

A stratégiai célok megvalósulása az életminőség, az úgynevezett tudás-gazdaság és a közösségfejlesztés területének javulását szolgálja, valamint az intézmények szolgáltatási színvonalának a fejlődését jelentheti.

A közművelődési koncepció által meghatározott átfogó stratégiai célokat, jövőképet, fejlesztési prioritásokat az összefoglaló célpiramis ábrázolja.

A FEJLESZTÉS CÉLRENDSZERE

JÖVŐKÉP

A kerület sokszínű kulturális és közösségi tevékenységet nyújtó lakóhely legyen, amely megőrzi értékeit, segíti minden korosztály számára, kiemelten a családok számára, a kultúraelsajátító alkotó cselekvést, biztosítja azokat a szervezeteket és intézményeket ahol közösségformáló, önfejlesztő tevékenységrendszerek működhethetnek.

HOSSZÚ TÁVÚ ÁTFOGÓ STRATÉGIAI CÉLOK

ÉLETMINŐSÉG

A kvalifikált, magas művelődési igénnyel rendelkező lakosság számára a művelődési lehetőségek biztosítása.

TUDÁS-GAZDASÁG

A közművelődés eszközrendszerével az egész életen át tartó tanulás, kulturális alapú gazdaságfejlesztés segítése.

INTÉZMÉNYRENDSZER

Magas színvonalú közművelődési intézményrendszer működtetése.

FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOK

**MŰVELT
KERÜLET**

A humán erőforrást megőrző, fejlesztő intézkedések.
A helyi tudás gyarapítása, az élethosszig tartó tanulás feltételeinek a fejlesztése.

**KREATÍV
KERÜLET**

A kerületi intézmények, alkotók, művészek közötti együttműködés további erősítése.
Kapcsolódás a turisztikai fejlesztésekhez.

**ÉRTÉKŐRZŐ
KERÜLET**

A kerület értékeinek védelme, a helyi kötődést elmélyítő hagyományápolás megőrzése és továbbfejlesztése, új hagyományok teremtése.

**KÖZÖSSÉGEK
KERÜLETE**

Közösségfejlesztés, közösségteremtés programok, események rendezésével.
A lakosság mind szélesebb rétegeinek bekapcsolása a helyi kulturális életbe.

7. A FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ CÉLOK

A célpiramis által ábrázolt hosszútávra szóló célrendszer megvalósulását a tematikus programok segítik, amelyekhez a tematikus célok, fejlesztések tartoznak. A közművelődési koncepció céljainak megvalósulása hozzájárulhat és segítheti a kerület egészére vonatkozó fejlesztési elképzelések realizálását.

A fejlesztési prioritásokhoz kapcsolódó célok mind az önkormányzat, mind az intézmények tekintetében fejlesztő feladatok definiálását is jelentik.

A fejlesztő feladatok kitűzésén túl, célszerű meghatározni a feladatokhoz kapcsolódó konkrét intézkedéseket, a várható **eredményeket** és az eredményesség méréséül szolgáló **indikátorokat**.

A koncepció melléklete táblázatos formában tartalmazza a feladatok megvalósításához szükséges beavatkozásokat és a várható eredményeket, indikátorokat. A beavatkozások határideje elsősorban középtávra szól, azonban célszerű jelölni a hosszú távú feladatokat, valamint a rövidtávon eredményt hozó fejlesztő lépéseket.

A fejlesztési prioritásokhoz kapcsolódó tematikus célok:

Művelt kerület

- A kulturális-, közösségi létesítmények folyamatos infrastrukturális fejlesztése.
- Az értékes kulturális események támogatása.
- A különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítése és fenntartása, a meglévő testvérvárosi kapcsolatok további kulturális vonatkozású megerősítése.
- A digitalizált világ vívmányainak széleskörű alkalmazása a helyi kulturális életben.
- A lakosság több csatornán történő tájékoztatása a kerület kulturális programjairól, a közművelődési intézmények rendezvényeiről.
- Kapcsolódás az Európai Unió élethosszig tartó tanulás programjához.

Kreatív kerület

- A kapcsolatok szélesítése a kerületben lévő felsőoktatási intézményekkel, hallgatóikkal.
- Hatékony szakmai együttműködés fejlesztése a kerület önkormányzati és nem önkormányzati fenntartású intézményei között.
- Bekapcsolódás a vendégváró kerület fejlesztési célkitűzés programjába.
- A helyi kulturális élet meghatározó személyiségeinek, segítőinek támogatása és elismerése, bevonásuk a közösségi művelődés fejlesztésébe.
- Bekapcsolódás további fesztivál programokba.
- A kulturális alapú gazdaságfejlesztés támogatása.

Értékőrző kerület

- A lakosság lokálpatriotizmusát erősítő, a kerületre vonatkozó ismeretek további növelése.
- A fiatalok körében a lokálpatrióta kötődés kialakítása.
- Helytörténeti témájú művészeti pályázatok támogatása (fotó, film, irodalom).

- A hagyományos kiemelt rendezvények továbbfejlesztése, a hagyományos közösségi kulturális értékek gondozása, új programok támogatása.
- A kerület történetét bemutató kiadványok megjelentetésének további folytatása, helyi alkotókat bemutató kiadványok megjelentetése.

Közösségek kerülete

- Közösségek kezdeményezéseinek támogatása, kerületi közösségi akciók indítása, a közösségi és társadalmi részvétel fejlesztése érdekében.
- Közösségi intézmények, színterek további műszaki-, technikai fejlesztése.
- Kiadvány készítése évente a kerület nagyszabású eseményeiről.
- Új PR technikák alkalmazásával baráti körök alakítása.
- Az önkormányzat, a közművelődési intézmények és a civil szervezetek közötti együttműködés bővítése, közös projektek kezdeményezése, működtetése.

A közművelődési koncepció fejlesztési céljaihoz és prioritásaihoz kapcsolódó feladatok végrehajtásában mind az önkormányzatnak, mind az intézményrendszernek vannak általános minőségfejlesztő, koordináló és a megvalósítást ellenőrző feladatai.

7.1. ÖNKORMÁNYZATI FEJLESZTŐ FELADATOK

- A fejlesztési prioritások által meghatározott célrendszerhez illeszkedő közművelődési infrastruktúra, közművelődési színterek és intézmények fenntartása és működtetése.
- Folyamatos tájékoztatása a kulturális céllal létrejött szervezeteknek, közösségeknek a kulturális-, közművelődési területre vonatkozó helyi döntésekről, fejlesztési elképzelésekről.
- Forrás biztosítása a pályázati lehetőségek további kihasználásához az intézményfejlesztés érdekében.
- Az önkormányzat koordinálja a közoktatási és közművelődési intézmények, az önkormányzati és nem önkormányzati szervezetek együttműködését, segítse elő további együttműködések létrejöttét, a még nagyobb érdeklődésre számot tartó kulturális programstruktúra létrehozása érdekében.
- A kulturális és a művészeti területen jelentkező civil kezdeményezések támogatása, új művészeti értékek létrehozása és bemutatásának támogatása.
- A közművelődési koncepció megvalósításának érdekében a területre vonatkozó beszámolóban elemezni szükséges a célkitűzések megvalósulását. Az értékelés segítheti a helyi közművelődési rendelet felülvizsgálatát.
- Kulturális csereprogramok folytatása, szélesítése a művészeti együttesek és alkotók bemutatkozási lehetőségeinek bővítése érdekében.
- A kulturális intézmények reklám-hatékonyságának elősegítése.

- Az intézmények minősített szervezetté, minőségbiztosított intézménnyé válásának ösztönzése.
- Kulturális igényfelmérés indítása a kerületben.

7.2. KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYI, SZERVEZETI FEJLESZTŐ FELADATOK

- A kerületben működő intézmények között szükséges egyeztetni az éves munkaprogramokat, keresni az együttműködés további lehetséges formáit, létrehozni új kapcsolódási pontokat a tevékenységekben.
- Hatékony együttműködés kialakítása a közösségi művelődés területén működő civil szervezetekkel, közös rendezvények felvállalása.
- Az intézmények minőségirányítási programba való bekapcsolódása, az intézményi dokumentáció felülvizsgálata.
- Az intézményekben dolgozók szakmai fejlődésének támogatása érdekében továbbképzéseken való részvétel.
- Új partnerek megszerzése, a kapcsolatok szélesítése az intézményi feladatok ellátásához.
- Az intézményi tevékenység dokumentáltságának megteremtése, az intézménytörténet feldolgozása érdekében.
Az intézményi épületek építészeti értékeinek a bemutatása.
- Elégedettség-mérés indítása a programok és közösségek látogatóinak körében.
- A szakmai programok megvalósítása érdekében részvétel az országos meghirdetésű pályázatokon.

Melléklet: Feladatterv

Távlati elérendő cél: Művelt kerület

Feladatok	Szükséges beavatkozások, intézkedések	Határidő	Várható eredmények, indikátorok
A kulturális, közösségi létesítmények infrastrukturális fejlesztése.	Infrastrukturális helyzetkép készítése az épületekről, a technikai eszközökről. A Hegyvidéki Kulturális Szalon új telephelyre költöztetése	Középtávú	A fejlesztések tervezhetővé válnak. Kulturális programok, események, szolgáltatások számának növekedése.
Az értékes kulturális események támogatása.	Koordináció működtetése a kerületi kulturális szervezetek részvételével.	Rövidtávú Rövidtávú	Látogatók számának növekedése.
A különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítése és fenntartása, a meglévő testvérvárosi kapcsolatok további kulturális vonatkozású megerősítése.	Testvérvárosi programok évenkénti kidolgozása. Közös programlehetőségek bővítése, kidolgozása.	Rövidtávú Középtávú	Programok számának növekedése. Lakossági kapcsolatok szorosabbá válása.
A digitalizált világ vívmányainak széleskörű alkalmazása a helyi kulturális életben.	Információs terek működtetése. Közösségi kapcsolatok szélesítése a világháló segítségével. Kulturális események digitalizálása.	Középtávú Rövidtávú Rövidtávú	Lakossági kapcsolatok bővülése. Tájékoztatási lehetőségek bővülése. Helytörténeti anyagok gyarapodása.
A lakosság folyamatos tájékoztatása a kerület kulturális programjairól, a közművelődési intézmények rendezvényeiről.	Kapcsolattartás a helyi médiával. Ismertetőik, programajánlók megjelenítése.	Rövidtávú	Növekszik a kulturális intézmények, szervezetek, személyek ismertsége. Növekszik a látogatók száma.
Kapcsolódás az Európai Unió élethosszig tartó tanulás programjához.	Felnőttképzési programok indítása.	Középtávú	A résztvevők száma a tanfolyamokon növekszik.

Távlati elérendő cél: Kreatív kerület

Feladatok	Szükséges beavatkozások intézkedések	Határidő	Várható eredmények, indikátorok
A kapcsolatok szélesítése a kerületben lévő felsőoktatási intézményekkel, hallgatóikkal.	A hagyományos együttműködésen alapuló rendezvények folytatása. Új programok kezdeményezése, alkotások létrejöttének ösztönzése.	Rövidtávú Hosszú távú	Programok sokszínűsége. Növekvő érdeklődés a rendezvények iránt. A kerület ifjúságának szélesebb körű bevonása a közösségi kulturális életbe.
Hatékony szakmai együttműködés fejlesztése a kerület önkormányzati és nem önkormányzati fenntartású intézményei között.	Éves koordináció működtetése a szervezetek és az intézmények között a programok egyeztetése érdekében.	Rövidtávú	Közös projektek indítása. Sokszínű program-lehetőségek kialakítása. Szélesebb társadalmi kör bevonása a kulturális életbe. Növekvő részvételi arány.
A helyi kulturális élet meghatározó személyiségeinek, segítőknek támogatása és elismerése.	Felterjesztés díjakra, kitüntetésekre. Helyi elismerések bővítése a kultúra területén tevékenykedők számára.	Rövidtávú Középtávú	A kerülethez, ill. az intézményhez való kötődés növekszik. A dolgozók megmaradása növekszik.

Távlati elérendő cél: Értéktörző kerület

Feladatok	Szükséges beavatkozások intézkedések	Határidő	Várható eredmények, indikátorok
A lakosság lokálpatriotizmusát erősítő, a kerületre vonatkozó ismeretek további növelése.	Az elkészült helytörténeti kiadványok széles körű terjesztése. Az Interneten való elérés lehetővé tétele.	Rövidtávú Hosszú távú	A kerületre vonatkozó ismeretek bővülése.
A fiatalok körében a lokálpatrióta kötődés kialakítása.	Helytörténeti vetélkedők szervezése (korosztályos szinteken). Helytörténeti előadások kihelyezése iskolákba.	Rövidtávú Hosszú távú	A kerületre vonatkozó ismeretek bővülése. A Helytörténeti Gyűjtemény látogatottságának növekedése.
Helytörténeti témájú művészeti pályázatok támogatása (fotó, film, irodalom).	Pályázatok kiírása. Bemutatók megszervezése.	Középtávú Hosszú távú	A helytörténeti értékek élményeken keresztül hatékonyabban megismerhetők Kiállítások, bemutatók száma növekszik.
A hagyományos kiemelt rendezvények továbbfejlesztése, új programok támogatása.	A hagyományos kiemelt nagyrendezvények továbbfejlesztése.	Rövidtávú Hosszú távú	Érdeklődésre számot tartó programstruktúra bővülése. Több korosztály megjelenése a programokon. Médiában való megjelenés növekszik.
A kerület történetét bemutató kiadványok megjelenítésének további folytatása, helyi alkotókat bemutató kiadványok megjelenítése.	Kiadványok megjelenítésének folytatása.	Rövidtávú Hosszú távú	Kötődés a lakóhelyhez. Kiadványok példányszáma növekszik. A kerületben élő alkotók munkássága közismertté válik

Távlati elérendő cél: Közösségek kerülete

Feladatok	Szükséges beavatkozások intézkedések	Határidő	Várható eredmények, indikátorok
Közösségek kezdeményezéseinek támogatása, kerületi közösségi akciók indítása.	Civil szervezetek találkozásának megrendezése. Kerületi művészeti együttessék, amatőr alkotók bemutatkozási lehetőségeinek kiszélesítése.	Középtávú	Erősödik a kerület társadalmának kohéziója.
A kulturális együttműködés fenntartása a kerületi nemzetiségi önkormányzatokkal. Új PR technikák alkalmazásával baráti körök alakítása.	A nemzetiségek számára további kulturális, művészeti bemutatkozási lehetőségek megteremtése. Partnerlista összeállítása. Hírlevél ajánlatok összeállítása.	Középtávú Rövidtávú Hosszú távú	A kulturális hagyományok szélesebb körben válnak ismertté. Bemutatkozások száma, látogatói szám növekszik. Kulturális intézmények, tevékenységek ismertségének növekedése. Kapcsolatrendszer bővülése. Látogatószám emelkedés.
Az önkormányzat, a közművelődési intézmények és a civil szervezetek közötti együttműködés bővítése, közös projektek kezdeményezése, működtetése.	Éves koordinációs rendszer kialakítása	Középtávú	A programkínálat bővülése. Kapcsolatrendszer kiterjesztése.